

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ГІБРИДНИМ ЗАГРОЗАМ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ»

В рамках реалізації проекту

Erasmus+ «Академічна протидія гібридним загрозам» WARN

610133-EPP-1-2019-1-FI-EPPKA2-CBHE-JP

22 листопада 2022 року

КИЇВ – 2022

УДК 338.2:351.863

JEL M, H 56, F, H 1, L 26, O32, I 2, Z 10

У збірнику представлено матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці».

Матеріали подано у авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти думок авторів. За достовірність даних та унікальність поданого до друку матеріалу відповідальність несуть автори.

Матеріали призначено для користування широким колом зацікавлених осіб: учаниками WARN-спільноти, науковцями, викладачами закладів вищої освіти, працівниками органів державної влади, підприємцями, здобувачами вищої освіти тощо.

Друкується за рішенням Вченої ради Інституту управління, технологій та права ДУІТ, протокол No 4 від 28 листопада 2022 р.

Редакційна колегія:

Голова:

Брайковська Н.С. – ректор ДУІТ, кандидат технічних наук, професор, Почесний працівник транспорту України, Відмінник освіти України, Почесний залізничник.

Заступники Голови:

Горбань А.В. – перший проректор ДУІТ, кандидат історичних наук, доцент;

Дудник Ю.П. – проректор з науково-педагогічної роботи ДУІТ, кандидат педагогічних наук;

Боняк С.М. – декан факультету управління і технологій ДУІТ, доктор економічних наук, професор;

Полозова Т.В. – завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки (ХНУРЕ), член НМР, доктор економічних наук, професор.

Члени оргкомітету:

Карпенко О.О. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ДУІТ,

Гришко С.В. – к.е.н., доцент кафедри Економічної безпеки та управління економічною безпекою ХНУРЕ, доцент кафедри Штучного інтелекту ХНУРЕ, координатор проекту "Академічна протидія гібридним загрозам, WARN"

Тарновська І.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ДУІТ, відповідальний секретар.

Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 22 листопада 2022 року). К.: ДУІТ, ХНУРЕ. 2022. 528 с.

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Колектив авторів,
2022

період до 2038 року: затвердж. розпорядженням КМУ від 11 липня 2013 р. № 548-р. Офіційний вісник України. 2013. № 61. Ст. 2194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-%D1%80#Text> (дата звернення: 24.10.2022).

ВИКОРИСТАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ОЦІНЦІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Гавриленко Наталія,

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та підприємництва
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
м. Миколаїв, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2043-3917>

В умовах сьогодення перед керівництвом великих господарюючих суб'єктів не постає питання щодо необхідності впровадження системи внутрішньогосподарського контролю, а ставиться конкретне завдання створення якісної системи внутрішньогосподарського контролю, формування її структури, впровадження і методики оцінювання її результатів. Набула актуальність вищезазначеного питання обумовлена тим, що Україна за чотирнадцять років переговорів пройшла складний шлях економічних і структурних реформ, значної трансформації від адміністративно-планової до ринкової економіки, плідно завершила двосторонні переговори з країнами-членами Світової організації торгівлі (СОТ), ухвалила понад п'ятдесят необхідних для адаптації вітчизняного законодавства до вимог СОТ законів і стала 16 травня 2008 року сто п'ятдесят другим її повноправним членом. Таким чином, вже понад 14 років Україна здійснює зовнішньоекономічну діяльність за правилами, які є дуже близькими до правил, що існують у СОТ. Як відомо, бухгалтерський облік нині є головною мовою будь-якого бізнесу, без якого унеможливорюється повноцінна господарська діяльність і її регулювання. В таких умовах, які створилися сьогодні, кожному бухгалтеру належить свідомо переоцінити наявні підходи до організації бухгалтерського обліку. Одночасно такі значні зміни тягнуть за собою і відповідні зміни у системі внутрішньогосподарського контролю.

Р. Адамс і Дж. Робертсон зійшлися на спільній думці відносно того, що систему внутрішнього контролю організовує керівництво підприємства з тією метою, щоб діяльність підприємства здійснювалася впорядковано та ефективно; забезпечувалося дотримання політики керівництва, безпека майна, якісне документування операцій[1]. В зв'язку з цим, Дж. Робертсон наголошує на тому, що система внутрішнього контролю має служити всьому підприємству в цілому, а не окремим особам[2]. Теоретичні та практичні аспекти організації внутрішнього контролю в різних видах економічної діяльності розглянуті в

працях Грінко А.[3]., Гавриленко Н. і Грищенко О.[4-6]., Кулініч Т.[7]., Козіцької Н.[8]., Несторенко Т.[9].

Відповідно до COSO найбільш повною слід вважати таку систему внутрішнього контролю, в якій співіснують та доволі ефективно функціонують усі 5 компонентів, з яких формується система внутрішнього контролю: 1) контрольне середовище; 2) оцінка ризику; 3) дії щодо здійснення контролю; 4) інформація та комунікації; 5) моніторинг. Таким чином, COSO містить в собі контрольне середовище як один із компонентів і розглядає такі поняття, які впливають на нього, як: «чесність» і «етичні цінності», «компетенція персоналу», «філософія» і «стиль керівництва», «розподіл повноважень та обов'язків». Щодо внутрішньогосподарського контролю, то COSO вбачає в ньому управлінську функцію, яка супроводжує будь-яку дію кожного працівника підприємства в зв'язку з виконанням ним його функціональних обов'язків, а також включає такі важливі компоненти, які слід використовувати для розробки стандарту як: інформаційна система, бізнес-процеси, ризики, автоматизація системи внутрішньогосподарського контролю. Доповідь COSO візьмемо за підґрунтя розробки внутрішнього стандарту системи внутрішньогосподарського контролю.

Слід підкреслити, що найвищий ступінь економічної безпеки досягається за умови, що увесь комплекс показників перебуває в допустимих межах своїх порогових значень, при цьому порогові значення одного показника досягаються не в протигагу іншим. Отже, впливає висновок про те, що за межами значень порогових показників господарюючий суб'єкт втрачає здатність до динамічного розвитку та конкурентоспроможності і, як наслідок – приречений на фінансову неспроможність і банкрутство. Оскільки метою комерційної діяльності є отримання максимального прибутку, то в дослідженні в якості показників оцінки системи внутрішньогосподарського контролю пропонуємо застосовувати ключові показники фінансового стану. При цьому, варто відмітити, що систему внутрішньогосподарського контролю можна оцінити як абсолютними, так і відносними показниками, проте, якщо є переважаюча зацікавленість в контролі стану господарюючого суб'єкту взагалі, ми пропонуємо зробити наголос на відносні показники.

Таким чином, для здійснення оцінки економічної безпеки в першу чергу слід сформувати систему показників, від яких цей важливий критерій буде залежати, а саме: 1) рентабельність діяльності - ефективність управління; 2) платоспроможність і фінансова стійкість - ліквідність; 3) ділова активність – оборотність засобів; 4) ефективність використання майна – ринкова стійкість; 5) інвестиційна привабливість.

Наступним кроком є встановлення залежності між отриманими показниками підприємства. Показник економічної безпеки приймемо за результативну ознаку. Запропоновані показники за часту використовуються в управлінні фінансовою стійкістю господарюючого суб'єкта, однак не слід зневажати низкою значущих для економічної безпеки таких об'єктів, як:

1) кадрові показники; 2) технологічні показники; 3) інформаційні показники; 4) силові показники. Поряд з моделюванням суцільно економічних процесів необхідним є моделювання соціально-політичних та інших процесів.

Список використаних джерел:

1. Adams R. Audit fundamentals. UNITI Publ., 1995. 398 p.
2. Jack C. Robertson, Timothy J. Louwers Auditing. Irwin/McGraw-Hill, 1999. 814 p.
3. Organization of a strategic management accounting in an innovative economy / A. Grinko, N. Havrylenko, T. Kostash, M. Plekan, S. Breus // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. 2020. Volume 24, Issue 5. P. 1-7. URL: [https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/17632/1/Organization-of-a-Strategic-Management-Accounting-in-an-Innovative-Economy-1528-2635-24-5 598.pdf](https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/17632/1/Organization-of-a-Strategic-Management-Accounting-in-an-Innovative-Economy-1528-2635-24-5%20598.pdf).
4. Гавриленко Н.В., Грищенко О.В., Козіцька Н.О. Оцінка результативності управлінського обліку, аналізу та контролю витрат. Accounting, analysis and audit activities of the enterprises: problems, trends, prospects: Collective monograph. SAUL Publishing Ltd, Dublin, Ireland, 2016. С. 18-27. URL: http://ecofin.at.ua/monografy_Ireland_2016.pdf#page=18.
5. Гавриленко Н.В., Грищенко О.В., Козіцька Н.О. Основні проблеми функціонування системи збалансованих показників у стратегічному контролінгу. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 5. С. 13–20. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4691>.
6. Гавриленко Н.В., Грищенко О.В. Податкові витрати та контроль їх стану в системі обліково-податкового інформаційного простору. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 922–927.
7. Kulinich T., Shepel, I., Havrylenko N. Розвиток управлінського обліку на основі ризик-орієнтованого підходу. Економічний аналіз, [S.l.], v. 31, n. 1, p. 17-24, лют. 2021. ISSN 2219-4649. doi: <http://dx.doi.org/10.35774/econa.2021.01.017>. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1868>. (дата доступу: 12.11.2022).
8. Козіцька Н., Гавриленко Н. Управлінський облік та внутрішньогосподарський контроль виробничих процесів [Management Accounting and Internal Economic Monitoring of Production Processes]. *Cambridge Journal of Education and Science*. Cambridge University Press, 2015. № 2 (14), vol. 5. С. 321–329. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5772>.
9. Nestorenko T., Ostenda A. Public Internal Audit: International Scope. *Journal of Modern Economic Research*. 2019. 1(4). P. 33–43.